

Den tyske forfatter Christian Dietrich Grabbe (1801-1836). Citatet er fra Grabbes tragedie: 'Don Juan und Faust. Eine Tragödie' (1829). – 'O.T.' er H.C. Andersens roman af samme navn, der udkom 1836, og har Otto Thostrup som hovedperson.

grund har til nogetsteds at standse, men tilværelsen derimod altid er en cirkel – kommer til at gå i cirkel, omend Andersen og andre, der i mange år have boet på bjerget, tror at han går lige ud, da jorden er så flad som en pandekage.

*] F.eks.: O. T.: Was ich nicht weiß, macht mich nicht heiß, so denkt der ochse, wenn er vor dem kopf ein brett hat, dvs. 'Hvad jeg ikke ved, har jeg ikke ondt af, sådan tænker oxen, når den er (særlig) tykhovedet'. Cfr. Grabbe.

Imellem – d.v.s. i enheden af disse standpunkter – ligger den sande midte; men deraf følger ingenlunde, at der jo ved en ny inkonsekvens, der, vel at mærke, ikke hæver den foregående (thi det var det heldigste) kan opstå nye fænomener, idet f.eks. Andersen pludselig afbryder deres ufortrødne vandring, idømmer dem en vilkårlig straf, skærer næse og ører af dem, sender dem til Siberien, og så må vor Herre – eller hvem der ellers vil – tage sig af dem.

Men er da en sådan livsanskuelse absolut nødvendig for en romandigter, eller gives der ikke en vis poetisk stemning, der som sådan kan i forening med en livlig skildring udrette det samme?

Vort svar herpå ligger for størstedelen i det af os tidligere med – hensyn til Blicher – udviklede, hvor vi jo netop have søgt at påvise betydningen af en sådan af stemning udgået, og af læserne gennem en succession af modifikationer, i et helt billede opfattet enhed, og for øvrigt vil vi, for så vidt man vil gøre en lignende betragtning gældende ved en utallighed af i refleksionen givne standpunkter, hvorved man da må erindre, at alle disse standpunkter som sådanne med hensyn til produktivitet sætter væsentlig af og mere og mere lader den oprindelige stemning fordampe, blot tilføje, at der på alle disse vel lader sig producere, men at man dog, når man er en smule kræsen med sine titler, hellere måtte kalde dem studier til noveller etc. end noveller, som det jo også på dette trin vil mislykkes i samme grad, som man egentlig sætter sig en novellistisk eller romanopgave.

Måske vil man gå videre, og idet man beråber sig på, at der jo dog er en ide, der vedvarende forekommer i Andersens romaner, derved indrømme Andersen en livsanskuelse, og forekaste mig, der jo selv indrømmer dette, min inkonsekvens.

Hertil må jeg svare, at jeg aldrig har påstået, at en ide som sådan (allermindst en fiks ide) er at anse for en livsanskuelse, og dernæst, at jeg, for at indlade mig på denne undersøgelse, må vide lidt nærmere om denne ides indhold.

Går den nu ud på, at livet ikke er en udviklings-proces, men en undergangs-proces af det store og udmærkede, der

Kong Salomon (født o. 1000 f.v.t.). Hans regnes for forfatteren af Prædikerens Bog, hvis hovedtanke er 'alt er forfængelighed'. – Den 'salomoniske pragt-herlighed, der klæder blomsterne', som Kierkegaard senere nævner, se Matthæusevangeliet 6, 29. – Senere igen nævner Kierkegaard det 'salomoniske sværd', se 1. Kongebog 3,16-27.

ville spire frem, så tror jeg dog vel med rette at turde protestere mod prædikatet livsanskuelses anvendelse*] herpå, for så vidt man ellers vil give mig ret i, at skepsis som sådan ikke er en erkendelsesteori, eller for at blive i mit forehavende, at en sådan mistillid til livet vel indeholder en sandhed, for så vidt den leder til at finde en tillid (f.eks. når Salomon siger, at alt er forfængeligt), men derimod i samme moment, som den determinerer sig til en endelig afgørelse af livets spørgsmål, indeholder en usandhed.

*] For at holde spørgsmålet så rent som muligt, må jeg erindre om, at jeg ikke søger at gøre en livsanskuelse gældende, Andersen en anden, men at jeg søger, uinteresseret for nogen som helst bestemt livsanskuelse, blot at bekæmpe dette negative standpunkt og dets ret til at udgive sig for en livsanskuelse.